הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר זמנים

קרית ספר על משנה תורה, הלכות שביתת יום טוב

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות שביתת יום טוב

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-שביתת-יום-טוב/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ג 5
הלכה ד 5
הלכה יג 5
הלכה טז 6
הלכה יט 6
פרק ב 6
הלכה יח 6
פרק ג 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ח 7
הלכה י 7
הלכה יב 7
פרק ד 7
הלכה ב 7
הלכה ח 8
הלכה י 8
פרק ו 8
הלכה טז 8

פרק א

הלכה א

מצוה לב לשבות בראשון של פסח:

אזהרת סה שלא לעשות בו מלאכה שנאמר כל מלאכה לא יעשה:

מצוה לג לשבות בשביעי של פסח:

אזהרת סו שלא לעשות מלאכה בו שנאמר וביום השביעי וגו':

מצוה לד לשבות ביום חג השבועות:

אזהרת סז שלא לעשות בו מלאכה שנאמר כל מלאכת עבודה וגו':

מצוה לה לשבות בראש השנה:

אזהרת סח שלא לעשות בו מלאכה שנאמר כל מלאכת עבודה וגו':

מצוה לו לשבות בראשון של סוכות:

אזהרת סט שלא לעשות בו מלאכה שנאמר כל מלאכת עבודה וגו':

מצוה לז לשבות בשמיני של חג:

אזהרת ע שלא לעשות בו מלאכה שנאמר ביום השמיני כל מלאכת עבודה לא תעשו:

ששת ימים אלו שאסרן הכתוב בעשיית מלאכה שהן ראשון ושביעי של פסח וראשון ושמיני של סוכות וביום חג השבועות ובאחד לחדש השביעי הן הנקראים ימים טובים ובכל אחד מהן כתוב בפרשת אמור כל מלאכת עבודה לא תעשו ובכל חד נמי מקרא קדש ומשום שביעי ושמיני דכתיב בהו מלאכה סתם הוצרך לכתוב אך אשר יאכל לכל נפש להתיר אוכל נפש בחג המצות ואתי מבנין אב מכתוב אחד דזה בנה אב לכל המועדים ושביתה בהן נפקא משבתון דכתיב בהו כלומר שבות ואיסור המלאכות הם המלאכות האסורות בשבת שאינם לצורך אכילה כגון בנין ואריגה וכיוצא בהן דכתיב הכא מלאכה ביום טוב וכתיב בשבת נמי מלאכה והיינו דכוותא ואם עשה בעדי' והתראה לוקה מן התורה דכתיב והפלה ה' את מכותך וגו' הפלאה זו איני יודע מה הוא כשהוא אומר והפילו השופט והכהו הוי אומר הפלאה זה מלקות וכתיב אם לא תשמור לעשות וגו' דמשמע דבכל הלאוין אית מלקות דתשמור היינו לא תעשה והיינו בלאו שיש בו מעשה ואינו ניתק לעשה דומיא דלאו דחסימה דסמיך ליה למלקות.

הלכה ג

אין חילוק מלאכות במזיד לי"ט דבשבת דכתיב ביה הבערה לחלק הוא דיש חילוק ולא ביום טוב ואליב' דמאן דאמר הבערה ללאו יצתה ילפינן חילוק מלאכות מדכתיב ועשה מאחת מהנה והיינו בחייבי חטאות בשבת ולא ביום טוב דלית ביה חטאת.

הלכה ד

כל מלאכה שחייבין עליה בשבת אם עשה אותה ביו"ט שלא לצורך אכילה לוקה דהיינו מלאכת עבודה שהיא מלאכה ונעשת לעבודה ולא לאוכל נפש חוץ מן ההוצאה מרשות לרשות שמתוך שהותרה לצורך אכילה הותרה שלא לצורך אכילה כלל מן התורה שכיון שהיא אף באוכל ומשקה אף על פי שהיא בדברים אחרים ג"כ אמרינן מתוך דלא מצינו דנאסר אלא מלאכת עבודה דהיינו בנין ואריגה ולא הוצאה והבערה נמי אמרינן מתוך אף על גב דלא שייכא הבערה ממש באוכלין ומשקין דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת דמשמע ביום השבת הוא דאסור ולא ביום טוב ודרשינן הכי משום דביום השבת הוי מיותר דהא כתיב לעיל מיניה וביום השביעי וכל שאין בהן צורך אכילה ככתיבה ואריגה אסור מדאוריתא אפילו עשאן לאכילה דלא התירה תורה אוכל נפש אלא מה שהוא רגיל לעשות לצורך אוכל נפש כאפיה ובישול ומכל מקום נראה דאינו לוקה מדאוריתא דלאו בכלל מלאכת עבודה הוו כיון דעשאן לצורך אכילה וכן נראה מלשון הרב ז"ל שכתב כל מלאכה שחייבים עליה בשבת אם עשה אותה ביו"ט שלא לצורך אכילה לוקה חוץ מההוצאה וגו' דמשמע הא אם עשאם לצורך אכילה לא לקי ודלא כבעל מגיד משנה דכתב דלקי ומלאכות שאיפשר לעשותן מערב יו"ט כקצירה וטחינה הן מותרת מדאוריתא לפי' הרב ז"ל דהם בכלל אוכל נפש אבל בירושלמי משמע דהוו מדאוריתא כל שהם במחובר ודרי' ליה מדכתיב אך אשר יאכל לכל נפש וגו' וסמך ליה ושמרתם את המצות שהוא בתלוש וכן דעת קצת מהפוסקים ז"ל ומכשירי אוכל נפש שיש בה חסרון אם נעשו מבערב עושין ביום טוב דכתיב הוא ודרשינן ולא מכשירין וכתיב לכם ודרשינן לכל צרכיכם להביא מכשירין הא כיצד שאיפשר לעשות מערב י"ט אין מותר לעשותן בי"ט מכשירין שאי איפשר לעשותן מערב יו"ט עושין אותן ביו"ט.

הלכה יג

אין אופין ומבשלים ביו"ט כדי להאכיל לגוים או לכלבים שנאמר הוא לבדו יעשה לכם לכם ולא לגוים לכם ולא לכלבים ואע"ג דאוקמינן האי קרא לכם לכל שבצרכיכם להביא מכשירין ממילא משמע דלכם הוא דמות' לכל צרכיכם ולא לגוים וכלבים. בהמה שחציה של גוי וחציה של ישראל מותר לשוחטה ביו"ט דמלאכת ישראל הוא דאי איפשר

לכזית בשר בלא שחיטה אבל עיסה דאיפשר לחלקה לא יאפה אותה דהוא לצורך הגוי וכתיב לכם ולא לגוים ואם אין מקפיד הגוי אם יתן פת מחלקו לתינוק מותר לאפותו שהרי לישראל הוא ועיסת הכלבים נמי אם הרועים אוכלים ממנה נאפית ביו"ט דלכם הוא. המבשל ביו"ט לגוים או לבהמה אינו לוקה אבל הוא אסור מדאוריתא כדילפינן מלכם וגו'.

הלכה טז

רחיצה וסיכה הן בכלל אכילה ושתיה ועושין אותן ביו"ט שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש לכל שצריך הגוף לפיכך מחמין חמין לצורך רחיצה ביום טוב ודוקא לרגליו אבל לכל גופו נראה דאסור מדאוריתא דלאו שוה לכל נפש הוא ומדברי הרב ז"ל נראה דלא הוי אלא מדרבנן וכל שחייבין בשבת סופג את הארבעים ביו"ט אלא אם היה בו צורך אכילה וכיוצא בה.

הלכה יט

חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט אבל אין יו"ט מכין לשבת ולא שבת ליו"ט ומשום הכי ביצה שנולדה ביו"ט אחר השבת אסורה ואף על גב שהתרנגולת עומדת לאכילה הואיל ומאמש נגמרה הביצ' נמצא שבת מכין אותו ליו"ט וכתיב והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו יום ששי שהוא חול הוא דמכין לשבת וליו"ט נמי דאיקרי שבת וצריך הכנת סעודה אבל אין שבת מכין ליו"ט מק"ו דיו"ט לשבת דילפינן מקרא דהששי המיוחד שהוא חול ולא יו"ט וסעודת חול אין לה הכנה ולהכי ביצה שנולדה באחד בשבת לא מתסרא והאי הכנה דמיתסרא מדאוריתא היינו בביצה שהיא בלועה ולא בפירות מגולין כדאיתא בגמרא משום דהכנ' דביצה הוא הכנה גמורה שנגמרה כל בריאתה של ביצה מה שאין כן בשאר הכנות ולהכי אם שחט תרנגולת ביו"ט ומצא בה בצים גמורות הרי אלו מותרות דכל שלא יצאה לאו הכנה גמורה היא:

פרק ב

הלכה יח

מי ששחט חיה או עוף לא יכתוש גוש עפר ביום טוב לכסות דכיסוי עשה וכתישה היא תולדות טוחן ויש בה עשה דיו"ט ולא תעשה ואין עשה דכיסוי דוחה את לא תעשה ועשה דיו"ט כדילפינן מכלאים בציצית במצות כ"ו:

פרק ג

הלכה ג

השוחט עוף ביום טוב לא ימרוט מפני שהוא דרכו ונמצא תולש בי"ט דלאו צורך אוכל נפש הוא כיון דאפשר לשחוט בלא מריטה ותולש חייב משום גוזז דהוי אב מלאכה מל"ט מלאכות והיינו כשצריך לגוף המריטה.

הלכה ד

המפשיט עור בהמה ביום טוב לא ימלחנו שזה עיבוד הוא ונמצא עושה מלאכה שלא לצורך אוכל נפש ועיבוד הוי אב מלאכה.

הלכה ח

אין שורפין קדשים וחלה שנטמאו בי"ט ששריפת קדשים שנטמאו מצות עשה שנאמר באש ישרף ועשיית מלאכה שאינה לצורך אכילה וכיוצא בה עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה כדלעיל.

הלכה י

אין מגבלין העפר לסתום פי התנור ואע"פ שצריך לכך מפני שהגיבול מלאכה גמורה היא ואפשר לגבלו מערב י"ט ומדברי הר"ן ז"ל נראה דאינו אלא מדרבנן דמדינא מותר דצורך אוכל נפש הוא. אין מלבנים את הרעפים לצלות או לאפות עליהן מפני שמחסמן שהוא גמר כלי וחייב משום מכה בפטיש.

הלכה יב

אין עושין גבינה בי"ט נראה דהוי מדרבנן לפירוש הרב ז"ל דלעיל דאפילו קצירה וטחינה לא הוי אלא מדרבנן ואפילו לפירוש הירושלמי דאסר קצירה וגו' היינו משום דהוי מחובר וכתיב ושמרתם את המצות כדלעיל:

פרק ד

הלכה ב

המכבה את האש או את הנר בי"ט לוקה כמי שבונה או אורג וכיבוי הוה בסממני המשכן כדפרשינן התם וכן אין מסלקין את פי הנר ואין מסיר את השמן ממנו דהוי מסתפק ובשבת חייב והכא אסור מדאוריתא ואין מכבין את הדלקה בי"ט כדי להציל ממון דכתיב ואהבת את ה' וגו' בכל מאדך והיינו שאם ימשך לו היזק ממון בעשית המצות או מהיותו זהיר מעבור על העבירה שיאהב השם ית' ולא ימנע מעשות המצוה

ולא יעבור העבירה. ואין מכבין את הנר מפני תשמיש המטה שהכיבוי בי"ט מדאוריתא כדכתיב והרשב"א כתב דאסורה לא הוי אלא מדרבנן. אין מעשנין בקטרת בי"ט מפני שהוא מכבה דלאו שוה לכל נפש הוא אלא למעונגין. ואין ממתקין את החרדל בגחלת של אש מפני שהוא מכבה ונעשה פחם. ואין מכבין את האש כדי שלא תתעשן הקדרה והבית דדרשי' הוא לבדו כן כתב רש"י ז"ל והרמב"ן והרשב"א כתבו שהוא דרבנן. אין עושים פחמים משום מכבה ורש"י ז"ל פי' משום דהוי כלי לצורפי זהב. ואין גודלין את הפתילה ואין חותכין אותה לשנים בכלי משום דהוי כלי וחייב משום בונה.

הלכה ח

אין שוברין את החרס ואין חותכין את הנייר לצלות עליהן ואין פוצעין את הקנה לצלות בה דמתקן כלי הוי כבונה. וכן אין פוחתין את הנר מזה הטעם ואין משחיזין את הסכין במשחזת שלה לפי שהוא עושה כלי ואף על גב דהוי לצורך נפש עבד להו אסור דהוו מכשירין שאיפשר לעשותם מערב יום טוב וכתיב הוא לבדו יעשה לכם ודרשינן ולא מכשיריו.

הלכה י

אין מבקעין עצים דקים שנוחין לידלק בלא ביקוע שעושה מלאכה שאינו צריך אותה ומלאכה גמורה דאוריתא היא דהאי מאן דסלית סלתי חייב משום טוחן. הא דמן התורה אסור להכין מיום טוב לשבת כדילפינן היינו הכנת ביצה דהוא דבר חדש ולא היה ראוי מעיקרא כלל אבל אפיה ובשול לא שייך ביה הכנה שאין מחוסר רק תקון בעלמ':

פרק ו

הלכה טז

כל המבזה את המועדות כאלו נטפל לע"ז שנאמר אלהי מסכה לא תעשה לך וכתיב בתריה את חג המצות תשמור וגו' יום טוב אסורים בהספד ותענית וחייב אדם להיות שמח וטוב לב הוא וכל הנלוים עליו שנאמר ושמחת בחגך וגו'. ואף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שיתבאר בסיעתא דשמיא במצות חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד כראוי לו ואע"פ שאכילה ושתיה במועדות בכלל מצות עשה זאת לא יהיה אוכל ושותה כל היום כולו אלא חציו לה' וחציו לכם דכתיב עצרת לה' אלהיך וכתיב עצרת תהיה לכם הא כיצד חלקהו חציו לה' וחציו לכם. ויש במצות ימים טובים ציוויים ואזהרות מדברי סופרים ואנו חייבים מן התורה לקיים גזרתם דכתיב לא תסור וכתיב ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי

וכל הני חולו של מועד מדברי סופרים לפי' הרב ז"ל ויש אסמכתא מן הכתוב דכתיב ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת מה שביעי עצור אף ששי עצור אי מה שביעי אסור בכל מלאכה אף ששי אסור בכל מלאכה ת"ל השביעי שביעי אסור בכל מלאכה ואין ששי אסור בכל מלאכה שלא מסרן הכתוב אלא לחכמים. ואין נושאים נשים במועד מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו וכתיב ושמחת בחגך ולא באשתך וכתבו בתוספות דהוי דרשא גמורה ועיקר חולו של מועד וודאי דבר תורה הוא: